

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön kansallisen strategian ja toimintaohjelman toteutusta ja seurantaa edistävä työryhmä 2017–2021
(YM039:00/2016)

KOKOUSPÖYTÄKIRJA
6.3.2019

TYÖRYHMÄN KOKOUS 2/2019 (kokous #12)

Aika: Torstai 14.2.2019, klo 9.00–12.00
Paikka: Oikeusministeriö, kokoushuone Julkisuus
Läsnä: Ari Niiranen, ympäristöministeriö PJ
 Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö VPJ
 Marina von Weissenberg, ympäristöministeriö
 Penina Blankett, ympäristöministeriö
 Ilkka Heikkinen, ympäristöministeriö
 Päivi Gummerus-Rautiainen, ympäristöministeriö
 Johanna Hautakorpi, oikeusministeriö
 Marjaana Manninen, Opetushallitus
 Minna Mättö, Kuntaliitto
 Johanna Niemivuo-Lahti, maa- ja metsätalousministeriö
 Elina Vaara, liikenne- ja viestintäministeriö
 Riikka Aaltonen, työ- ja elinkeinoministeriö
 Mervi Heinonen, Metsähallitus Luontopalvelut
 Tiina M. Nieminen, LUKE
 Anna-Rosa Asikainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
 Tiina Vuoristo, Metsäteollisuus ry
 Jaana Lehtimäki, Suomen Akatemia
 Jukka-Pekka Jäppinen, SYKE, luontoympäristökeskus
 Tapani Veistola, SLL, kello 9.50 asti
 Ari-Pekka Auvinen, SYKE, luontoympäristökeskus, asiantuntijasihteeri, kello 11.20 asti.
 Marja Pylvänäinen, SYKE, luontoympäristökeskus, sihteeri
 Heikki Toivonen, asiantuntija

1. Kokouksen avaus

Työryhmän puheenjohtaja Ari Niiranen (YM) avasi kokouksen kello 9.06 ja toivotti jäsenet tervetulleeksi. Puheenjohtaja kiitti kaikkia jäseniä turnauskestävyydestä edellisessä koko päivän kokouksessa.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirjat (kokous #11, 24.1.2019) hyväksyttiin muutoksitta.

3. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi, sillä muutoksella, että vaihdettiin kohtien 5. ja 6. käsittelyjärjestys, sillä Ari-Pekka joutuu poistumaan kello 11.20.

4. Ajankohtaiset asiat

Jos ajankohtaisia asioita tulee esille, käsitellään ne kohdassa 8. Muut asiat.

5. Saamelaisasiat – neuvotteleva virkamies Johanna Hautakorpi, oikeusministeriö

Johanna Hautakorpi hoitaa saamelaiskysymyksiä. (kalvot ohessa). Hän kertoi perustietoa saamelaisista. Saamelaiset ovat oma kansansa, mutta toisinaan heitä luullaan kielivähemmistöksi. He ovat alkuperäiskansa, selvyuden vuoksi on parempi käyttää tätä termiä kuin puhua alkuperäisväestöstä. Saamelaiset ovat EU:n ainoa alkuperäiskansa. Saamelaisia on Suomessa 10 000 ja kaikkiaan 75 000–100 000. Perustuslaki 17 § 3 momentti ja 120 § 4 momentti.

Oikeusministeriön rooli saamelaisasioissa on ennen muuta saamelaisten kulttuuri-itsehallinto (eli saamelaiskäräjien asiat) ja saamelaisasioiden yhteensovittaminen.

Saamelaisasiat oikeusministeriössä

- ILO 169 -sopimuksen ratifiointiin liittyvä valmistelu, ILO 169 on 30 vuotta vanha sopimus, jonka symbolinen merkitys on suuri.
- Pohjoismaisen saamelais sopimuksen neuvottelut, ensin kolmen maan käräjät hyväksyvät, sitten valtiot, käräjät avanneet joitakin sopimusehdotuksen kohtia, joihin valtiot eivät ole vielä vastanneet.
- Saamelaiskäräjistä annettu laki, voimaan 1996, kuka saa äänestää käräjien vaaleissa, ihmisoikeuskomitea sanoo, että Suomi on loukannut oikeuksia, ja laki on uudistettava.
- Saamelaiskäräjien valtionavustukset.
- Saamen kielilaki ja siihen liittyvät avustukset. 8 § Viranomaisten on yleisölle suunnatussa tiedottamisessa käytettävä myös saamen kieltä.
- Vuosittaisen saamelaisasioiden neuvottelupäivän järjestäminen
- Valtioneuvoston sisäinen tiedonkulku ja yhteistyö
- pohjoismaisen saamelaisyhteistyön hoitaminen

Saamelaiskäräjissä on 24+1 jäsentä. Puheenjohtaja on Tiina Sanila-Aikio. Vaalit ovat elo-syyskuun vaihteessa.

Neuvotteluelvoite (laki saamelaiskäräjistä 9 § pykälä): viranomaiset neuvottelevat saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja jotka koskevat saamelaisten kotiseutualuettaan. Saamelaiskäräjille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ja neuvotella asiasta.

Muistio neuvotteluelvollisuudesta https://oikeusministerio.fi/artikkeli/-/asset_publisher/oikeusministeriolta-muistio-hyvista-tavoista-toteuttaa-saamelaiskarajalain-neuvotteluelvoitetta

Vuosi 2019 on YK:n kansainvälinen alkuperäiskansojen kielten vuosi #IYIL2019. Noteeratkaa vuosi toiminnassanne! Suomessa on kolme saamen kieltä, jotka kaikki ovat uhanalaisia. Saamelaisten kansallispäivänä 6.2. julkistettiin tietovisa www.om.fi/tietovisa

Tulossa on tiedotusta ja koulutusta viranomaisille saamelaisten kulttuurista ja oikeuksista 14.3.2019 ja 1.4.2019. On myös tulossa päivitetty esite saamen kielilaista.

Totuus- ja sovintoprosessi

Hallitus käynnisti valmistelun lokakuussa 2017. Norjassa totuus- ja sovintokomissio on jo aloittanut, Ruotsissa asiasta keskustellaan. Laaja kuulemiskierrä pidettiin kesällä 2018 Saamenmaalla ja suurimmissa kaupungeissa. VNK, OM ja saamelaiskäräjät käyvät keskustelua komission työn käynnistämisestä. Lisätietoja <https://vnk.fi/saamelaisasioiden-sovintoprosessi>

VN-Teas -hanke on käynnistymässä liittyen ilmastonmuutokseen ja saamelaisten perinnetietoon.

Todettiin, että maaraportissa on myös osio alkuperäiskansoista (section VI). Osioon vastaaminen on vapaaehtoista, mutta päätettiin, että Suomi vastaa tähän vapaaehtoiseen kohtaan ja ympäristöministeriö (Ilkka Heikkinen) lähettää pyynnön saamelaiskäräjille.

6. 6. maaraportti: tilannekatsaus – tutkija Ari-Pekka Auvinen, SYKE

Niiranen totesi, että maaraporttia on ahkerasti valmisteltu ja materiaalia on saatu. Hän esitti asian rapsakkaa käsittelyä.

Ari-Pekka totesi 6. maaraportin tämänhetkisen tilanteen:

- Toimenpiteiden tilanne: 103/105 valmiina, vain kahdesta puuttuu päivitys.
- Teemayhteenvedot kaikki valmiita, paitsi seurannan 2 toimenpidettä.
- Vaikuttavuusarvioiden tilanne: 8/24, eli 8 on valmiina, näitä lähetelty 'paketteina'.
- Tavoitteiden arvioiden tilanne: n. 14/20.
- Käännöksistä on noin puolet valmiina.

- CBD-sihteeristölle toimitettujen raporttien suhteen Suomi on jälkijunassa, kuten muutkin Euroopan maat. Jo sihteeristölle toimitetut raportoinnit eivät ole kovin kunnianhimoisia. Suomen tavoite saada toimitettua maaraportti on maaliskuun alku, jotta Suomen tiedot saadaan mukaan Global Biodiversity Outlookiin mukaan.

Ari-Pekka Auvisen johdolla käytiin läpi osion III kansallisia tavoitteita ja niiden toteutumistilannetta. Keskusteltiin ja päätettiin kunkin tavoitteen 'liikennevalon' väristä. Osan tavoitteista teksti ja 'liikennevalon' väri on jo kunnossa, niitä ei enää käsitelty, lukuun ottamatta muutamia esiin tulleita huomioita. Liikennevalon keltainen "on track to achieve" ja vihreä "progress towards target but at an insufficient rate", nämä ovat Suomen tavoitteiden toteutumisen vaihtoehdot. 'Liikennevalot' koskevat Suomen kansallisen tavoitteet saavuttamista, ei Aichi-tavoitteiden.

Mahdolliset lisäykset tms. teksteihin käsitellään sähköpostitse parin seuraavan viikon aikana, raporttia ei enää käsitellä kokouksissa, vaan se hyväksytään seuraavassa kokouksessa 7. maaliskuuta.

Tavoitteet

1. Awareness: Kehitystä tietoisuudessa on tapahtunut ja kiinnostusta on luonnon monimuotoisuuskysymyksiin. Ympäristöasenne suomalaisilla on hyvä, mutta biodiversiteetti häviää ilmastonmuutokselle. Hyvä alku, mutta jatkossa on asiaan kiinnitettävä huomioita.
→ Päätettiin liikennevalon väriksi KELTAINEN.
2. Integration: eli miten läpileikkaavasti biodiversiteetti näkyy hallinnon strategioissa ja suunnitteluprosesseissa. Perusteluja pyydettiin SYKEstä (Jäppinen, Vihervaara).
→ Päätettiin liikennevalon väriksi VIHREÄ.
3. Harmful subsidies: Ilkka Heikkinen lähettää vielä tekstiä tähän.
→ KELTAINEN, ei käsitelty enää.
4. Sustainable production: tähän tulossa tekstiä Taina Nikulalta ja Anna Lemströmiltä. Ilman niitä ei ole perusteita arvioida liikennevalon väriä.
→ VÄRI päätetään viimeistään 7.3. kokouksessa.
5. Natural habitats: tavoite kaksiosainen, joista toinen on tulkinnallinen. Olli Ojala on kirjoittanut tekstiä luontotyypeistä, jonka pohjalla luontotyyppien uhanalaisuusarviointi 2018. Luontotyyppien tila on edelleen huono.
→ Päätettiin liikennevalon väriksi KELTAINEN.
6. Aquatic biotic resources:
→ VIHREÄ, ei käsitelty enää.
7. Agriculture, aquaculture and forestry: Tarkasteltava nimenomaan, onko toiminta kestävää biodiversiteetin kannalta. Tekstiä vesiviljelystä on vielä tulossa. Päätettiin, että tekstissä selitetään millä perusteilla on valittu kyseinen valo.
→ Päätettiin liikennevalon väriksi KELTAINEN.
8. Pollution: koska rehevöityminen on tässä mukana, ei voi olla muuta kuin keltainen.
→ KELTAINEN, ei käsitelty enää.
9. Invasive alien species:
→ VIHREÄ, ei käsitelty enää.
10. Climate change:
→ KELTAINEN, ei käsitelty enää.
11. Protected areas: pohjateksti Metsähallituksesta ja tulee vielä Etelä-Suomi Pohjois-Suomi -vertailu. Tavoite on saavutettu, mutta suojelualuepainotus on Pohjois-Suomessa. Alueiden edustavuuteen liittyviä kysymyksiä on myös. Merilaskelmat on tarkistettu, ne saadaan Penina Blankettilta. veti yhteen: Suomi on asettanut kunnianhimoisemman tavoitteen, kuin mitä Aichi-tavoite on, tässä ver-

rataan omaan tavoitteeseen. Voidaan selittää, että kansallisesti ja kansainvälisesti tilanne tulkitaan erilailla. III-osiossa vastataan kansallisesti omiin tavoitteisiin ja IV-osiossa kansainvälisesti katsoen. Voidaan vastata siis eri värein ja eri tekstein III- ja IV-osioissa.

→ Päätettiin liikennevalon väriksi KELTAINEN.

12. Threatened species: Esko Hyväriseltä saatu tekstiä, joka pohjautuu lajien uhanalaisuusarviointeihin 2010 ja 2015 (linnut ja nisäkkäät). Uusi arvio julkaistaan 8.3.2019, jonka tietoja ei vielä saatu tähän raportointiin.

→ Päätettiin liikennevalon väriksi KELTAINEN.

13. Genetic resources: tulee vielä tekstiä Marja Ruohonen-Lehdolta.

→ Päätettiin liikennevalon väriksi KELTAINEN.

14. Poverty and livelihoods: Suomessa lähinnä kehitysapukysymys. Koskee saamelaisia. erilailla muotoiltu kuin Aichi. kansallinen on tulkittu ESP. Toteutuminen ja liikennevalon (keltainen) vallinnan perustelut kirjoitetaan erilailla osioon IV

→ Päätettiin liikennevalon väriksi VIHREÄ.

15. Restoration:

→ Päätettiin liikennevalon väriksi KELTAINEN.

16. Access and benefic sharing: Tavoite on täysin saavutettu.

→ Päätettiin liikennevalon väriksi VIHREÄ.

17. Strategy and action plan: Tavoite on täysin saavutettu.

→ Päätettiin liikennevalon väriksi VIHREÄ.

Indigenous communities: Alkuperäiskansojen oikeuksia koskeva lainsäädäntö on ok. Tähän saadaan Johanna Hautakorvelta OM vielä täydentävää tekstiä. Korostetaan että lainsäädäntöperusta on ok, mutta soveltaminen käytäntöön on vajavaista. Saamelaiskäräjien kommentti olisi hyvä saada tähän mukaan, esim. Petra Maggan kautta, YM kysyy tätä.

18. Vastaus voi olla yleisempi ja vähän erilainen osiossa IV.

→ Päätettiin liikennevalon väriksi KELTAINEN.

19. Knowledge base: Seurantojen resursseja on vähennetty ja ne toimivat pitkälti vapaaehtois- ja harrastajatoiminnalla. Pitäisi turvata seurantojen jatkuvuus. Lisätään tähän VELMU-ohjelma. Päätettiin vihreä valo vakavalla huomautuksella seurantojen resursoinnista.

→ Päätettiin liikennevalon väriksi VIHREÄ.

20. Resource mobilisation: Eija Lumme YM, Armi Liinamaa VM ja Outi Myatt-Hirvonen UM toimittavat tähän tekstiä.

→ Päätettiin liikennevalon väriksi KELTAINEN.

Tekstitäydennysten aikataulusta sovittiin seuraavaa:

- tekstit toimitetaan Ari-Pekalle, Heikki Toivoselle ja Marina von Weissenbergille
- jos suomenkielistä tekstiä, deadline on keskiviikko 20.2. (kääntäjä Jakke Neiro on pyytännyt kaikki käännettävät viimeistään sunnuntaina 24.2.)
- jos englanninkielistä, deadline on maanantai 25.5.
- perjantaina 1.3. lähetetään 7.3. kokouksen aineisto työryhmän jäsenille
- maaraportin hyväksymiskokous on torstaina 7.3.2019 kello 9–11 ympäristöministeriössä

7. Muut asiat

- Erikoistutkija Tiina M. Nieminen Luonnonvarakeskus (Luke) esittäytyi. Hän on jatkossa Luken varsinainen jäsen työryhmässä ja Nina Peuhkuri jatkaa varajäsenenä.

- Puheenjohtaja muistutti, että perjantaina 8.3.2019 julkistetaan Säätövalokirja lajien uhanalaisuusarvioinnin 2018 tulokset.

- Valtioneuvosto ja ympäristöministeriö ovat antaneet asetukset, joilla Etelä-Savoon perustetaan valtion maille 119 luonnonsuojelualuetta. Ne ovat valtion omistuksessa, ja ne on varattu jo aiemmin luonnonsuojelutarkoituksiin. Perustamisasetusten myötä alueilla tulevat voimaan luonnonsuojelulain mukaiset, valtion luonnonsuojelualueita koskevat rauhoitusmääräykset. [http://www.ymp.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/EtelaSavoon_11_600_hehtaaria_luonnonsuoj\(49311\)](http://www.ymp.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/EtelaSavoon_11_600_hehtaaria_luonnonsuoj(49311)) (Tiedote 14.2.2019)

8. Seuraavat kokoukset

- 7.3.2019 kello 9–11, ympäristöministeriö, kokoushuone Lohi
- 7.5.2019 kello 9–11, ympäristöministeriö, kokoushuone Lohi
- 19.6.2019 kello 9–11, oikeusministeriö, kokoushuone Julkisuus, Eteläesplanadi 10

Mikäli kokousaika ei sovi, jäseniä pyydetään järjestämään varahenkilö paikalle.

9. Kokouksen päättäminen

Kokouksen puheenjohtaja Ari Niiranen päätti kokouksen kello 12.03.

Puheenjohtaja

Ari Niiranen, ympäristöministeriö

Sihteeri

Marja Pylvänäinen, Suomen ympäristökeskus

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.